

Մեմբերգի թէյն խորհրդէ Գեղիկ
Մեմբերգէն Զեհարգիւրի, Մեմբերգի ճանիւ
գինն ազնիւէի իմիշ իբէն, պու հիւն
էրոտ թէ օրոտն առ արտն թէ օրոտն:

— Ճանիպի սենիւի ճէվանիպի հաղ-
լըթի Շէհրիեարիտէն Գարատաղ պէյնէ
իհսան պուլլուլան Սիլիսթրէ նամ վաք-
րու հիւմանուն թամիր իտիւմէք իւզըէ ,
Թէրսանէյի ամիրէյէ չէքլիմիշ տիր :

— Լա թիւրքիտէ օգուճուղունա
կէօրէ , խալիւար-խանը ալէվաճըլարըն-
տան , պու կիւնիէրտէ էսհամը Ումուճի-
եէնին Ֆիւնաթտան տիւշմէսինի արզու
իտէնէր , կիւ ես Եօգարը Մըսըրտա Ֆա-
ղըլ Մուսթաֆա բաշա հազըթիւրի թա-
րաֆտարարը ընթի լիվայի խեան իթ-
միշէր տիր կիպի պիր արաճիֆ նէշը էյ-
լէմիշէր տիր :

— Կէմէյիք միւտիրի թարաֆընտան ,
իքի նէֆէր իթալեալը պալըգճըլար հազ-
գընտա ինսաֆ ու նիզամա գարշը պիր
մուամմէլէ վուգու պուլլուղունտան , ի-
թալեա սէֆէրէթխանէսի թարաֆընտան
միւմայիլէյս միւտիր ալէյհնտէ Պապը-
ալիյէ թէշէքքի օլունմագտա տիր :

Մէրգուճան պալըգճըլար Սազըգ ճէգի-
րէսի սուլարընտա պիր միւտտէթ էյլէն-
տիքտէն սօնրա , գաեղըլարընը ալարագ
պուճունտան չէնտ հտֆթա էվլէլ Մարմա-
րաեա տօղըու կէլմիշէր , վէ օրատան
տախի Պիւլիւք-ատա բիշկեհհընա կէշ-
միշէր , վէ պիր գաշ կիւնտէ օրատա պա-
լըգճըլըգլա մէշղուլ օլտուգտան սօնրա ,
տահա զիւտտէ պէրէթէթի պիր մահէլ
պուլմագ նիյէթիյէ կէմէյիք թարաֆը-
նա կիթմիշէր տիր :

Մէրգուճար հէնուգ օրաեա վասըլ
օլմագտան էվլէլ , գաեղըլարըլա ալաթ
ու էտէվաթլարը գապթ օլունտուգտան
պաշգա , « սիզ ֆիլան խըրսըը գաշըրաը-
նըդ » տէնիլէրէք , պիր մըգտար ազճէլ-
րի տախի գապթ իտիլմիշ տիր : հալ պու
քի վէսիլէ իտիլէն խըրսըըն գաշըրը կիւն
քէնտիլէրին մէզքիւր Պիւլիւք-ատա բիշ-
կեհհընտա պալըգ ալլամագտա օլտուգ-
լարընը անլաթտըրմագ իսթէմիշէր իսէ-
տէ , պիր տիւրիւ տիլնէթտիրէմէտիք-
լէրինտէն , էլլէրի քէլէրէլի օլտուղու
հալտէ Տէր-Սէտտէթէ կէօնտէրիլէրէք
Պապը-գապթիյէթ թէսլիմ օլունմուշար
տիր :

Մէրգուճանըն ֆիլ վագը մէզքիւր
խըրսըըն գաշըրը կիւն մէզքիւր ա-
տատա օլտուգլարը պիթթէֆթիշ թահ-
գըգ օլունտուգտա , սէպիլէրինին թախ-
լիյէ գըլընաճաղընտա (գուրթուլաճագ-
լարընտա) շիւքհէ եօգ տուր :

Իթալեա սէֆէրէթխանէսի թարա-
ֆընտան , մէրգուճանըն գաեղըլարը վէ
ալաթ ու էտէվաթ վէ ազճէլէրինին կէ-
րի վէրիլմէսիյէ պէրապէր , մուղայիրի
նիլամ ու հագգանիյէթ հագգըլարընտա
գուհուրա կէլէն մուամմէլէ իշին տախի ,
պիր թաղմիւթ թալէպ օլունմագտա
իմիշ :

Լէվիշ Հէլ-ը :

— . . . Խմբագիր .

Իզմիր 2 հոկտ . 1866

Ամոյս 10 թուականով գրած նամակիւ
մէջ Մետրոպեան գալոդի հակառակորդաց
մատուցած յորդորս , կը յուսայի որ յաջող ելք
մը ունենար , բայց դժբաղդաբար այս երե-
ւակայած յոյսս ի թերեւ ելաւ այս չաբաթ ,
երբ լսեցի որ անձնական ատելութեան քսու-
ախտը ու ժանտահոտ կիրքերը անոնց սըր-
տին մէջ դեռ կը տիրեն եւ փոխանակ իրա-
րու աջակցելու եւ հանրական օգուտ ունե-
ցող նպատակ մը քաջալերելու , իրենց գալ-
թակղական ընթացքին մէջ ամուր կը կենան ,
ու կը ջանան հասարակութեան բարեմիտ մա-
սը անընդհատ մոլորեցնելու : Կը լսեմ նաեւ
որ Յանձնաժողովոյ անդամ երեւելի ազգա-
յինի մը տունը գիշերային ժողովներ կը կազ-
մեն , ուր յանուն արդարութեան կենսական
խնդրոյ մը օրինաւոր լուծում մը տալու ցը-
նորքով պաշարուած եւ ազգային հիմնար-
կութիւն մը պաշտպանելու երեւակայած
ժամանակին խելքերը հանրութեան շա-
հուն կը փնտեն , եւ անոր օգտին ջանադիր
ըլլող ազգայիններու սիրտերը կը սառեցնեն
ու զանոնք կը վհատեցնեն , ուսկէ կը հե-
տեւի թէ այսուհետեւ վսեմ նպատակի մը
ծառայող որ եւ իցէ ընկերութիւն մը բնաւ
ծնունդ չառնու , քսութեան , մատնութեան
ու շինծու ազգասիրութեան գոհուելու եւ
Ազգը տգիտութեան անդունդին մէջ գահա-
փիթելու : Եւ ինչո՞ւ համար այս հալածում-
ները ու թշնամութիւնները արդեօք հիւս-
ամիսէ ի վեր , վասն զի Ուսումնասէր ընկե-
րութիւնը երկու գալոդներու վերակացու
կարգեց Պ . Ստեփան Ոսկանեանը եւ անոնց
վարչութիւնը անոր յանձնեց , այն Ոսկան-
եանը , որ 20 տարի ֆարիզի մէջ գիտու-
թեանց եւ ուսմանց մէջ գլուխ ծեծեց եւ
սիրտ մաշեց , այն Ոսկանեանին յանձնեց
գալոդները , որուն համար շատ ջանքեր գոհ-
ուեցաւ Իզմիր բերել տալու համար , եւ ո-
րուն Իզմիր գալ բնակիլը դեռ չապերու ե-
րազ մ'է նոյն իող իր հակառակորդներուն :

Անցեալ շաբաթ Իզմիրի գրասիրական
շարժման վրայ խօսեցայ . անա այս շաբաթ
Պ . Պաղտատար Պաղտատարեանի մէկ աշխա-
տասիրութիւնն ալ տեսնելու տրժմանացաւ :
« Առաքինութիւնք Բամէլայի » անուն բարո-
յական կատակերգութեան մը թարգմանու-
թիւնն է այս , զոր յարգոյ թարգմանիչը
թատերասէր հասարակութեան ընթերցա-
նութեանը կընծայէ : Այս առաջին անգամն
է որ զինքը գրական ասպարէզին մէջ նեւ-
ուած կը անսնեմք : Յայտնիս հաստատուն
է որ իրեն զանազան գործերը տպագրու-
թեամբ կը պատուէ , որով Ազգիս ուսում
նադիրաց յորդոր մը եւ խրախոյս մը տուած
կըլլայ , որոնք իրենց աշխատութիւններովը
պիտի ջանան ինքզինքնին ազգերնուս ճանչ-
ցնել :

Նմանապէս անցեալները քաղաքիս ու-
սումնականներուն մէկուն մէկ հեղինակու-
թիւնը ուրախութեամբ տեսանք , զոր ար-
դէն 1864 տարուին « Միութիւն » հանդիսին
մէջ հետաքրքութեամբ կարդացած էինք :

Կը լսենք նաեւ որ « Տումարակալութեան
Ցեար » անունով գրքոյկ մը եւս Տէմէեան Պ .

Յարութիւնի տպարանը մամուլի տակ դըր-
ուած է եւ մօտ օրերս ի լոյս պիտի ընծայուի :

Այս աշխատութիւնը Ա . Յ . Կ . երիտա-
սարդ պատանւոյ մը քրտանց արդիւնքն է ,
զոր Ազգիս հաշուագէտներուն կը նուիրէ եւ
ասկէ կը հետեւի թէ հեղինակը իւր « երկար
ժամանակեայ » փորձառութեամբ յաջողած
է ի գլուխ հանել եւ զայն ազգին ընդհան-
րութեանը ներկայացնել , նրիտասարդ փոր-
ձառու հեղինակին հաշուեկալութեան վե-
րաբերեալ այս տետրը ժամանակիս տոմա-
րակալներու ուշադրութեան կը յանձնեմ :

Քաղաքիս թուաւոր բանասէրներու զա-
նազան ու նորանոր աշխատութիւններու լու-
բը ձեղի հեազհետէ տալու կը խոստանամ :

Ազգիս պիտանի անդամներէն մին , Բէ-
լէեան Պ . Յարութիւն անուն անձը , անցեալ
օր Օսմանեան բարեխնամ կառավարութեան
(իւր ըրած ծառայութեանց փոխարէն) Սա-
լիսէի պատուանշան ընդունեց : Այս առանձ-
նաշնորհութիւնը թէ իր ընտանեաց եւ թէ՛
իմօտոյ զինքը ճանչցողներուն ուրախու-
թիւնն պատճառեց :

Գաւառիս կուսակալ Վսեմ Սիւրէյիս փա-
շային գործունէութեամբ կազին ընդունած
վճիռը իր արդիւնքը չունեցաւ , ինչու որ
քաղաքիս փողոցները դեռ մթութեան մէջ
կը մնան :

Իզմիրի իտալական թատրոնին յատկաց-
եալ օրէրայի ընկերութիւնը երէկ քաղաքս
հասաւ թրիէսթի շոգենաւով , բայց 5 օր
գառանթինա ընելու տրիպուած է :

Այս ընկերութեան վրայօք շատ գովա-
բանութիւններ կըլլան , յուսամք թէ հասա-
րակութեան մէջ պտրտած այս տարաձայնու-
թիւնը ստոյգ պիտի ելնէ , որովհետեւ Իզմի-
րի ժողովրդեան մեծագոյն մասին մեծ մը-
թիթարութիւնն է անիկայ ձմեռը :

* * *

— Էվրօպոտա կիւնակիւն չիրքէթլէր վէ բէք
չօք ճէսիմ իտարէլէր մէգճուտ օլուպ , պա-
գարը ախզ ու իթա կիւն պէ կիւն ըվաճը
թամմ պուլմագտա , վէ պու վէսիլէ իլէ ազա
վէ ես հիտէտարանը չիրքէթ զիյառէսիլէ
իթիֆատէ , վէ իթիֆատէ մէնաֆիի ֆէվգ-
էլ աստէ իլլէմէքտէ օլտուգլարը կիպի , պիր
իքի սէնէտէն պէրու պաղը ուֆագ չէնր ու
գասապալարտա , պիւլիւք չիրքէթլէր վէ ես
հիտէտարըլըրա կիրիմէկէ միւղթէտիր
օլմաեանլար իլլին , մըգտարը հիւզի կիտէ
վէ սէրմայէ իւզէրինէ պիր թագըմ ուֆագ
թէֆէք չիրքէթլէր թէշէլ օլունուպ , նի-
գամաթը մէվղուալարը , վէ տիրէթթըլարըն
սէմէրէյի տիրայէթ վէ մալիւմաթլարըլա ,
միւտտէթի գալիլէ գարֆընտա , պուճըլարըն
սէվայիրի իտարէլէրի թէվառու իթմէքտէ
օլտուղու միսիլու , ըվիշի անվալէ նէգա-
րէն , ազ վագըթ իլլինտէ մէմուլտէն զի-
եատէ քէսպի ճէսարէթ իտէճէկի միւֆթա-
խիրանէ Էվրօպանըն պաղը էվրագը հալա-
տիսինտէ մէսթուք իտուկի կէօրիւմիւշ
օլտուղունտան , պու սըրառա էպնայի վա-
թանըրըն էնգարը տիգգաթընա պաղը միւ-
թալանըն արգ ու իսթարը միւնասիպ ատա
օլունմուշ տուր :

Շէօյլէ քի օւսուլի չիրքէթ , նէ էսպապ

ու էֆեսարա մէջնի մէջտանա կէլիպ, պու-
նուն մէջտանի ումուտիւնէն նէ մէրթէպէլէր-
տէ հիւսնի խորմէթի օլտուղու կէլէն նիւ-
թէլէրիմիդտէ պէնան ու իֆատէ օլունտուղու
կիպի, Մէճմուլայ ֆիւնուն կիպի պազը ա-
տարը ըրեզկեարըն նուսախը սապրգալարըն-
տա տախի, թաֆսիլ վէ հիքեայէ օլունմուշ
օլուպ, էսասէն քէլֆիլէթի շիրքէթ մալիւմ
իտուկի ճիւղէթի, պուրալարըն թէքար ի-
զասէ հաճէթ կէօրիւլէմէմիշ օլտուղունտան,
թէֆէրիւլաթընտան պահա ու պէնանէ միւ-
պատէրէթ իյլէմիշ տիր:

Ուսուլու շիրքէթ ֆէվայիտի ատիտէյի
ճամի պիր պայիտէյի հիքմէթ թահթընտա
օլտուղու միւսէլլէմ օլուպ, ֆազաթ դաղէ-
թամըզըն կէլէն նիւսէլէրիմիշ պիրիտէ,
Ալմանա մէսէլէյի հարպիլէսիմիշ նէթա-
յիճի վէլիմէսիմիշ տօլայը զուհուր իտէն
մուզայիգայը շէտիտէ էսնապընտա, լօնտրա
պանգալարըն տիւշար օլտուղու անվայը
քէրիւլանիլէսիմիշ էսպապը մուհիպէսիմիշ տա-
յիր հապըլան պէնտտէ մէսթուր օլտուղու
իւզրէ, իպթիտայի էմիրտէ միւսէսիլէր սու-
յի էֆեսար ասնապընտան օլմայուպ, պիւնաի
շիրքէթ, նիյաթը խալիսէ իւզէրիմիշ միւսէ-
տէ պուլունմազ, վէ նիզամաթը մագուլէ իլէ
պէրապէր, միւտիլիլէր տախի էրպապը տիրա-
լէթ վէ իսթիգամէթտէն քիմէլէր օլմազ էլ-
գէմտիր, ջիւնքի պիր տայիլէսիմիշ իտարէսիմիշ
ֆէսատ մէվնուտ, վէ նիզամաթը դայը միւ-
քէմէլ օլարազ, միւտիլիլէր տախի էլիւ-
նէթ վէ սէտատ մէֆգուտ օլտուղու, սէք-
թէ վէ խալէլտէն պէրի օլմաեանաղը հիւ-
գէտա տիր:

Հաթթա պունտան ագաթէմ Տէրի-տէա-
տէթտէ շիրքէթի միւթէմտէ վէ էմալի
պազը շիրքէթիլէր բէյտա օլմուշ օլտուղուն-
տան, պուրալարն տախի էֆեսարը շիրքէթ
միւսէլէր օլուպ, ասարը թէրադգընաթը
միւսէթազըր իքէն, պիւլաքս պունալարըն հէր
պիրի պիրէր եօլտա տիւշարը սէքթէ վէ
տուպը սէրմայէ միւթէզարրիլ օլարազ իշ-
լէրիմիշ պիրիսի, պէր վէճի մաթլուպ
թէգիլի մուամէլաթէ մուվաֆֆազ օլմամըշ
տիր:

Ջիքը օլունան շիրքէթիլէրն պու սուրէթ-
լէ սէքթէտար օլտուղարընա սէպէպ, իպ-
թիտայի թէէսիւսիմիշ միւսէսիլէրն սույի
նիլէթիլէր օլտուղու իսթըրարա կէլէմէզ,
վէ եաթու միւտիլիլէրն էնանէթի տիր տէ-
նէմէզ իսէտէ, անլէրտէն պազըլարըն շէ-
րայիթի մէվգուլարընտա, մէսէլա առնապը
հիտէյէ, սէրմայէսի գատար վէ պէլիլ տա-
հա զիսաթէ ըսիւլ մալ վէրիլմէք մէճ-
պուրիլէթի կիպի եօլտուզ մուզապէլաթ մէվ-
նուտ, վէ միւտիլիլէրն ումուրը ախզ ու
իթմա մալիւմաթը մուզթազիլէ մէֆգուտ
օլտուղունտան, հիսսէտարան պիր արալըզ
շիրքէթտէն ալտըղընը վէրմիշ իսէտէ, պէր
մուզթազայի վազթ ու հալ, սօնրալարըն ալ-
տըղընը վիւրէմէյէթ իլիշիպ գալմըշ, վէ պու-
տուրէթլէ շիրքէթ գատարըն սէրմայէսիմիշ եր-
նէ ասնապը հիսսէյէ գաթորըրպ, տալա վէ
նիզաեա գընամ իյլէմէսի տախի իլիմէ կէլ-
մէմիշ, վէ պիլ ֆարզ տալա իտիպ, հիւքմ
իթտիրմիշ իսէ տախի, թահիլ իտէմէմիշ
օլտուղունտան, պիր թարաֆտան էքսէրի

սէրմայէնին էլտէն չըգմասը, վէ տիկէր թա-
րաֆտան տալալարը իլէ օղրաշմասը, վէ
պունուն իլէ պէրապէր սէքեարտէ օլան
քիմէնին ուսուլու իտարէյի շիրքէթտէն
պիւնապէր օլմազ հասէպի իլէ, ճիւզի պիր
սէպէպլէ, վալիշ (սէրսէմ) վէ հայրան գալ-
մասը սապըզ իւլ պէնան շիրքէթիլէրն բէ-
րիշան օլմասընը միւսթէլլիմ օլմուշ տուր:
Ու պապտէ զուհուր իտէն ատէմի մուվաֆ-
ֆազընէթ ուսուլու շիրքէթին ֆէնալըղը
օլմալըպ, շէրայիթի մէվգուլարն եօլտուղու-
ղուլա, միւտիլիլէր տիրայէթսիլլիլիմիշ նէ-
լէթ իլթմիշ օլտուղու էրպապը ինտիմտէ
մէճգուլ իսէտէ, շիրֆայիտէ քի, պիր շիրքէթ
սէօսպէթի ճէրէեան իլթէ, շու տազայիգ-
տէն պի խապէր օլանալար, իլթէ ֆիլան շիր-
քէթ տախի թէլէքէլ իլթմիշ իտի իսէտէ,
նամ ու նիշանը գալմամըշ վէ պիր թագըմ
խալըն փարալարըն հէպայէ կիլթմիշ տիր,
սէօղլէրիլի տէրմիւնա իտէրլէր, հալ պու քի
նէճմարի ֆէնի միւտիլիլէրն պի պէհէ վէ
րէտի տախի ֆէնա պիր սուրէթտէ օլուր ի-
սէ, պիւնանը մէվատուր էսասիլէ վէ ինչա-
իլիսիմիշ նէ գապահաթ, վէ գէրկէրի քեա-
միլ էլիմէ տիւշմէյէթ խասապի թապիլէ-
սի մէյտանա չըգարըլամայրպտա, հիսի իսա-
լընտա գըրըլըր իսէ, անճարը գըրմէթտար-
տան նէ շիրքէթ վարտըր, իսիւլասայի քէ-
լամ, ուսուլու շիրքէթին մէնաֆիլի շէրա-
յիլիլի մագուլէ վէ իտարէյի հասէնէնին վիւ-
նուտուլա իսթիհալ օլունապիլէճէկի տէր-
քեար, վէ էվրօպատա մէվնուտ շիրքէթիլէր-
տէն մէշնուտ օլան ֆէվայիտի կիւնապիւն
ուսուլու իտարէյի շիրքէթին քէմալը իսթի-
գամըլա, միւտիլիլէրն մէքթէպտէն չըգմա
էրպապը մալիւմաթտան օլմալարընըն սէմէ-
րէսի իտուկի աշիքեար տիր:

Պիւնապէրին. էֆեսարը շիրքէթին պու-
րալարտա տախի ինթիշարը, միւլէն վէ
միլլէթէն նէ մէրթէպէլէրտէ մէնաֆիլի ա-
տիտէյի միւսթէլլիմ օլմալը թարիֆտէն ա-
րի իսէ տէ, իշ պու էֆեսար վիճուտէ կէլ-
սէ պիլէ, պունուն ֆայիտէսի էվլէլա պու
մագուլէ շիրքէթիլէրն սուրէթի իտարէսի-
նի մէյտանա գոյաեազ, վէ մէսալիշի ախզ ու
իթման խաֆայալի ումուրունու պիլիպ,
ինգըլապաթը անվալ զուհուրունտա թէտա-
պիրի մուզթազիլէնին իլթիլազընա միւզ-
թէտիր օլմազ քիմէլէրն ելթիլմէսիմիշ,
վէ իլթէ պու տախի, իլթիւթը թիւճմա-
րիլէնին իսթիհալ օլունապընա միւսթաճ ի-
տուկի, իթեանը տէլիլտէն վարէսթէ օլուպ,
եօխա, պունտան էվլէլէրի վազայիֆի
թիւճմարիլէյէ տայիր զագէթամըզտա պէ-
նան իյլէտիկիմիշ պէնալէրտէ իմա օլուն-
տուղու իւզրէ, էլ ելմէ էնաֆ վէ թիւճ-
մարմըզըն էքսէրիսի մուամէլաթը վագա-
տընը օլտուղու եօլուլա վէ սըրասըլա
տէֆթէրլէրիլիլ թուլթամամագտա, վէ թիւճ-
րէթ նագարէթի ճէլիլէսիմիշ պունճա իլա-
նաթ վէ թէնպիսաթըլա պէրապէր, հէնուզ
ասարը ինթիպահ կէօրիւլէմէմէքտէ իքէն,
էզհանը նաստա էֆեսարը շիրքէթ թա-
գարուր իլթմիշ, վէ պազը իտարէյի միւշ-
թէրիլէ զուհուր օլմուշ օլա պիլէ, էքսէրի-
սի նայիլի տալ օլմաեալ, պիլալէրէ նաս-
նա էնիլլէթ միւնսէլիպ, վէ պէլիլտէ չօգ

քիմէնին էսասը շիրքէթին սէգամէթի թա-
րաֆտա գահիպ օլմալը մէյտանտա օլան
նիւմունէլէրի տէլալէթիլլէ մալիւմ տուր:

Շու թագալիլտէ, էպնայի վաթանըմըճա
էվլէլ պէ էվլէլ ումուրու թիւճմարիլէյէ տա-
յիր օլան ուլունուն էսպապը թահիլիլէսիմիշ
վիւնուտէ կէթիլմէք, վէ տէրէճէյի սանիլլէ-
տէ, մէմալիլիլ տայիրէնին հէր թարաֆըն-
տա մէվնուտ, վէ ան պէ անասարը թէրազ-
գըսըլա մէնաֆի վէ ֆէվայիտի քէսիլէսի
րունիւմուտ օլան ուսուլու շիրքէթին իճ-
րաաթը ամէլիլլէսիմիշ մէսալիլլէթ իյլէմէք
իպթիլալիտէճէկիմիշ, վէ պունունա պէրապէր
մէմալիլլէր էճնէպիլլէտէ էքսէրիսի պու մա-
զուլէ ումուրու խայրիլլէ. եանի, իսթիքմալը
վէսայիլի թահիլալթը իլմիլլէ իլլին, էհա-
լիլի մէմէլլէթ վէ խայրիլլէսիմիշ վէ ուգալայի
միլլէթ թարաֆընտան, հիւքիւլէթի մահէլլի-
նէտէն իսթիհալը րուխսալթա թէլէպալիւ-
սաթը միւզթէլիլլէյէ սարֆը հիմմէթ վէ դա-
րէթ օլունապիլլէրն իսթար իտէրիլ:

Թէլլէթ Թէլլէթ:

— Այննան ախպարը մահէլ լիկէեէ նա-
զարէն, վարնա իլէ րուսճուգ պէյնին-
տէ ինչա վէ թէմիտ օլունմագտա օլան
տէմիր եօլ ըսիլտէյի հատըր խիթամ օ-
լուպ, շէհրի հալի ճէմատի իւլ սանիլլէ-
նին դուրլէսիմիշ իճրայի թէճրիլպէ-
սիմիշ միւլպատէլլէթ օլունտուգտան սօնրա,
շէհրի մէզպուրուն եէտիլիլտէ, ըսմի
քիւշալը օլունաճալը անլաշըմըշ տըր:
Թարիլիլ մէզքիւր, զուլմանեանընըն շու
եօլտա իքի միլիօն լիւրա մէսարիֆաթը
շայիսը վուգուա կէլիլշ, վէ սանաթ վէ
մէթանէթճէ պիրիլլէթ տէրէճէտէ թան-
զիմ օլունմուշ օլուպ, վարնատան րուս-
ճուգա գատար եիւզ էլլի միլտէն իպա-
րէթ օլան, վէ առի արապալարըն շիմտի-
նէ տէկիլ, օթուզ ալթը սաաթ գարֆըն-
տա թայ օլունան մէսաֆէյի, զեքը օլու-
նան տէմիր եօլ արապասը, ալթը սաաթ-
տա գաթ իտէճէյի տէքքեար, վէ ըիվա-
յէթի վագաեա կէօրէ գուլմանեայի
մէզքիւր րուսճուգտան եէր-կիւեիւեէ
թունա իւզէրիլլէ պիր քէօրիւ, վէ եէր
— կիւեիւտէն Պիւքրէշէ գատար պիր
տէմիր եօլ իսթիլազընը թալէպ իլթմէք
թէսապիլունտա օլտուղունա նագա-
րէն, էկէր շու սուրէթ տախի գահիլ
օլուր իսէ, վարնատան Պիւքրէշէ եէտի
սաաթ գարֆընտա կիտիլլէճէկի, էմրի ա-
շիքեար տիր:

Վագա թարիլիլ մէզքիւր, Մէմալիլլէ
Մահրուսէնին ասարը իւմանիլիլտէն
մատուտ օլուպ, ումուրը թիւճմարիլլէ-
նի պէր վէճի մաթլուպ թէսիլ իլէ,
մէմալիլլէր զարպիլլէյի տախի պու թա-
րաֆարա թագրիպ իլթիլիլտէն, վէ
պու խուսուս թունա սէվաշիլլի վէ ճի-
վարը մէմալիլլէն պատիլի ֆէվայիտի ա-
զիմէ օլմալընտան, տօղընուտ խայրիլա-
հանը միլք ու միլլէթ պու պապտէ իս-
թիհասալը քէմալի մէմունիլլէթ իտէճէ-

կի միսիրը, ճիւղէի ասարը մուսաֆիա-
գընէթ նիսարը հազընթի փատիշահ-
աէն օլմադ իւզըն, Վարնա իմանը ետի-
տըրլըպ, սէֆայինի թիւճ ճարիյէ պա-
րնաճադ պիր հալէ կէթիրիմէսինէ
պէզ լի նազտինէի հիւմէթ օլունտուզու
հալտէ, Վարնա իսկէյէսի պիր պէնտէրի
ազիմ օլաճադը ազաուէի գայտի իշթիպահ
տրը:

Քեւ:

— Սիւննէ գազասընտա վազը Ղարեա
գարինէսինտէ միւթէմէքքին Լիւփան թա-
լիֆէսի պէյնիտէ ճարի պիր սյինի
զայրի մագուէ օլուպ, շէօյէ քի լէտէ
իզիմաճ պիր նէֆէր չաճուղարը տիւն
եաեէ կէթիկինտէ, պիր տաճա քէնտիլէ
րինտէն նէսլ զուհուր իթմէմէք իշին,
զէվճին խուսէթինի (հաեաքըն) վէ
զէվճէնի մէմէսինտէ պիր ըրգը (տա-
մար) մուսլէն զաթ օլունտուպ, պու
սուրէթլէ զաթի սիլսիլէի թէվէլի-
տաթ, տաթի մէշէսիլիլէի իշթիպա-
սընտան պուլունտուզու, գազայի մէզ-
պուր հալաթիսի զարիպէսինտէն տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Դ Ի Ի

Մարտի 168 թիւի հետեւի տարեկան գործընթաց:

Այս տարեկան գործընթացին հետ մի-
անալով և և ըստ միաբանից գիտակցու-
թեամբ գրեւեցան թէ սուրբ տաճարին և
թէ վանուց առանին եղած անօթներ և գրա-
նուած կան կարտիք, թէ արտաքին կա-
ռախարութեան մասն համարուած անասնե-
ղէնք, երկու ազարակաց երկրագործութեան
գործիքներ, արտաքայք, այգիներ, և այլն,
իրենց սահմաններով, տեղով միառ մի, նոյն-
պէս և միաբան համարուածներուն ցանկն
և ըստ վաւերացեալ կանոնագրութեան 384,
յօդուածոյն տեսուչներ որոշուեցան:

Ա. Դպրոցին, տպարանի և թանգարանի

Տեսուչ:

Բ. Ներքին տեսուչ ընդհանուր մատակա-
րարութեան:

Գ. Արտաքին տեսուչ մշակական կառա-
վարութեան:

Սոցա ձեռքի տակ եղած պաշտօնականներն
ալ ընտրուեցան ըստ նոյն վաւերացեալ կա-
նոնագրութեան և իւրաքանչիւր տեսչաց
պաշտօնէից պաշտօնին վերաբերեալ մասնա-
ւոր հրահանգներ խմբագրուեցան, որք կը
տպագրուին և մէկ օրինակն ալ կը զրկեմք
վարչութեանը:

Վեղանատուն հաստատեցինք ըստ միա-
բանութեան մէկ տեղ և հաւասար հաց և
կերակուր ուտելու համար և ուրիշ ասոնց
նման բարեկարգութիւններ ըրինք ըստ
անկարգութիւններ վերցնելով:

Փաստայի խափանելու համար ալ ձեռ
Սրբազնութեան կողմէն խրկեցինք կարգա-
լու վսեմքի միւրձակայ քաղաքներ և գա-
ւառներ:

Գանք մեր «վերջին և կարեւորագոյն»
պարտաւորութեան կէտին պատասխանելու,
այն է «այս մէկ երկու տարուան հաշիւն-
րուն ձեռք և մանրամասն օրինակներ տա-
մանը հանել և պարտուց ուսկից ծա-
գիլ կամ գոյանալը քննել»... տես հը-
րահանգագրոյն Թ. յօդուած:

Տօմար խնդրեցինք և ներկայացուցին
մեզ մեծ տօմար մի սկսեալ 1850 թուական-
նէն մինչև 1860 թուական, յորում յիշեալ
տարիներուն ելքն ու մուտք արձանագրու-
եա ամեն տարի փոփոխուեցած են ժամանակի
գանձուած միւրաւն վարդապետներ, առաջ-
նորդն ու փոխանորդն, թէ և մեր պաշտօն
չէր ասոնց նայել, բայց հետաքրքրութեամբ
կարդացինք. պարունակի՜ տօմար. վսեմք և
իր կառավարութեան միշտ նոյնն է, բայց
պարի մը եղեր օրինակի համար 120000 զու-
րուշ եկամուտ, այնքան եղեր է և ծախք.
տարի մը եղեր 115000 զուրուշ մուտք,
այնքան և ծախք. տարի մը եղեր 80000
զուրուշ մուտք, նոյնքան և ծախք, անցանք
և անցանք ասոնց վրայէն, մինք այս մէկ
երկու տարուան տօմարներ սլտի նայէինք
գծազգաբար ոչ այս մէկ երկու տարուան
և ոչ մից տարուան հաշիւներ կային ար-
ձանագրուած հան. ուր ինչպէս տօմարիք
1860 թուականէն առկին բան չկար: Այլ
ոչ այս երկու տարուան հաշիւ ներկայացնեն
մեզ զանապետ կամ ծախարար վարդա-
պետաց ձեռք եղած արձեռն փոքրիկ տօ-
մարներով, մէկն 1861 մայիսէն սկսեալ մին-
չև 1863 յուլիս 28 երեսի վանահայրու-
թեան և համարատուութեան տակ հաշար-
եան Գօհանէն վարդապետի ձեռք որ գան-
ձապետ է եղեր, սորա զոյց տուած եկու-
մուտն է 186124 զուրուշ, որոյ 125855 զու-
րուշ միայն դարձաւաւորն և էմօնէթ ըս-
ուած եկամուտն է, որ զուտ ուխտաւորաց
տուրք կը համարուի. իսկ միւս տօմարն 1863
յուլիս 30 իրիմեանի հոգեմեկէն սկսեալ ի
փոխանորդութեան Ա. լուսարար Յարութիւն
վարդապետին և ի գանձապետութեան Ար-
խիթարուն Յովհաննէս վարդապետին, սո-
րա ձեռքով եղած և յոյց տուած եկամուտն
է 107050 զուրուշ 20 վարսոյ, որոյ դարդա-
ստիկան և էմանէթն է 37044 զուրուշ, տար-
բերութիւն 66794 զուրուշ պակաս, այս
վերջնոյն եկամուտ հաշարեանի կօտմից
տուածքն և ինչպէս իրենք ալ, ոչ չտ
պահանտեմներ կը վիային հաշարեանի տա-
րին նուազ են եկած ուխտաւորներ. իսկ
այս տարուան ուխտաւորաց բազմութիւն
հազիւ եղած է ուրիշ տարիներու մէջ,
մանաւանդ այս վերջիններն իրենց եկամու-
տին գումար հարստացուցած են առատաբար-
քերով, ինչպէս կը տեսնուք տուածքներու,
որք և տակաւին տուածքն և զուրա թու-
ղուցած էին 56984 զուրուշ տալիք պարսք,
զոր արձանագրել տուինք կցորդելով միւս
հաշիւներուն վերջ:

Արդ այս վերջնոց կառավարութեան տօ-
մարն 27468 զուրուշ ձեռքէ տուած պարտք
կը ներկայացնէ, զոր ծախուց և եկամտից
կարգին դրած են, 57197 զուրուշ և և
մուրհակաւ պարտք, որ տուածքն զուրա
թողուցած և մեր նորէն կցորդել տուած
56921 զուրուշ գումարէն հանեցինք, եր-
կուք ի միասին գումարելով 64665 զու-
րուշ է, հարցուցինք իրենց թէ, «ի՞նչ բա-
նի համար եղած են այս պարտքեր, պա-
տասխանեցին «Որովհետեւ Պուլանլիցիք
հաց չիտուին, անոնց տալիք հացին տեղ
հաց գնեցինք» և «Գանի քիլայ հաց կու-
գար Պուլանլիսն» պատասխանեցին թէ՜
«Մշոյ դաշտին քիլէով հինգ հազար քիլէ
ցորեան կուտային» և «Գանի» հազար զու-
րուշ ցորեան գնեցիք Պուլանլիցոյ ցորեա-
նի փոխարէն» ըսին թէ՜ «Նոր առած և
եթէ նոցա մնացած ցորեններու գին 25000
զուրուշ է» և «Հապա մնացեալ այսքան գու-
մար ի՞նչ տեղ ծախս ըրիք»:

Կժեքագարար չըկրցին պատասխանել տար-
բայց մինք ստուգեցինք որ 20000 զուրուշ
երկու տարի յառաջ եղած խռովութեանց
ժամանակ տուած են կարոյ նախկին կու-
սակալ... բաշային Մուշ եկած ժամա-
նակ, վարդան արտային ձեռքով. այս այն
ժամանակն է, որ վարդապետները մահչէր
տուած էին յիշեալ կուսակալին, և կուտա-
կալը անոնց մահչէր գրկել իր ինչայով Բ.
Պուր խրիմեանի վրայ գանգատ, այս ստակ
մինչև նոյն մնացած է եղեր, և վճարու-
ղըն այս տարի ստացած է վանքէն:

— Եւ միւս տան թաւոյնը կա-
ղորդորեալ կէօրէ, պիր վաղթիւսն պէ-
րու օրտուտ տ վամ իթմէրու օլան թու-
գարս մէքթէպի ձէմիլէթի, պու տէֆա
մէքթէպ ինչա իթմիլէթ իւզըն խաս-
սէթէն պիր գոթա արտա սաթին արըշ-
ար, վէ մէգ քի գարտներ իթթիլային
տէ խանէօի պուլունտն թորտեան հաճի
խաշարաք պիտ խապիսա հալ խոթքի
քի երեք չարչն մեգ տարի երէ, մեգ քիւր
արտաւա կապէ խալիքի իւզըն իհաւ իթ-
միշ, վէ վերթիպի մեգարուտն չախիր-
տանը քէնտիլ պէյիլէթիտէ թէչ թիլ իթ-
միլէթի, որ խոթ վէթիլ տգձէ սիլէ, էմփայի
դալէթի արտա ձէչպիլէ գրտաթ վէ միւ.
թալարս իթմէթիլէ արտա վէրթիլ քիւր:

ԻԼԱՆ

Տգլթօր Պարոնիկ Մաթթէրեան հէ-
րիլիք վէ ձերսա հրդ վէ լալիլ թա-
լա սնտալ յարդա տալիս իծրա իթմէթ-
տէ օլուպ, վէ Պէլ-օլունտա վաղ օլուն-
էվիլէ քի մահչէսին թէրքիլէ Սալրգա
դմար ճապաւիլիսէ Գարանլիք սաղաւտա
1 նիւմէրօլու խանէթ նապէթ միշ օրտու-
ղունտան, վէ չարչնտէն կիւրթիլ տա-
աթ Յան ձէ դուտուր, իրադրիլարս ինիլ
քրնա պաղմադրոտ պու լուտու դու նուաւ,
կերթ քեւոթթիլ տօմարիլարներն, վէ իւ-
րթ ումումէն է հալիլիլ մայիլ մու օլմագ
իւզըն իրենիս իլթիլարս օլունտուշ
տուր:

ԱՄԱԶՊ ԱՄԱԶԵԱ

ԱՄԱԶԵԱ 3. ՓԱՆԱՍԱՆԱ

ԼԵՒԱՆՔ ՀԵՐԱԼՏԵՆ ԱՄԱԶԵԱՆԻՍԵԼ
ԳԵՅ-ՕԼԻԹՅԱ ՏՈՂԻԻ ԵՈՂԱ, ՅՈՐԹԻՐԱՆ ԱՅԾԱԼԼԵ
ՊԱՐԱՅԵՐԵՐ ՊԱՐԵՐԵԱՅ ԴԵՐԵՐՈ 167: